

Stanisław JURKIN*
Łódź

NASZE TRZYDZIESTOLECIE

Oddział Łódzki Związku Sybiraków obchodził jubileusz 30-lecia istnienia w maju 2019 r. Natomiast w Polsce historia reaktywowanego Związku Sybiraków formalnie rozpoczyna się nieco wcześniej – 17 grudnia 1988 r., czyli od momentu zarejestrowania w Wydziale Społeczno-Administracyjnym Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy odpowiedniego wniosku. Wiadomość o tym została przyjęta z entuzjazmem przez byłych zesłańców.

W Łodzi inicjatorem powołania oddziału Związku był Mieczysław Wutke. Z jego inspiracji 28 lutego 1989 r. ukazał się w „Dzienniku Łódzkim” komunikat o organizowaniu się środowiska Sybiraków. Jego mieszkanie stało się miejscem pierwszych spotkań Sybiraków zamieszkałych w Łodzi. Spontanicznie powstał Komitet Organizacyjny, w którego skład weszli: Marek Budziarek, Teresa Gutowska, Stanisław Jacoń, Feliks Milan, Stefan Nastarowcz, Adam Ochocki, Janusz Rusiniak, Janusz Skarżyński, Beata Sogrejew, Mieczysław Wutke i Ludmiła Żylińska. Całodobowe dyżury członków Komitetu były w mieszkaniu Mieczysława Wutkego przy ul. Klonowej 11 w Łodzi.

Informacje zbierane wśród znajomych jednoznacznie potwierdzały potrzebę zorganizowania ogólnego spotkania łódzkich Sybiraków. Odbyło się ono 11 marca 1989 r. w kościele św. Antoniego w Łodzi, do czego w znacznym stopniu przyczynił się proboszcz tej parafii, ks. prałat Zdzisław Czosnykowski. *Frekwencja uczestników spotkania była imponująca – napisał w pierwszym numerze „My, Sybiracy” Marek Budziarek – i przeszła najśmielsze oczekiwania jego organizatorów. Okazało się bowiem, że w Łodzi przebywa obecnie 1000 osób, które pomiędzy 1939 a 1956 rokiem, nie z własnej woli, przebywały na Syberii lub były represjonowane w różny sposób przez władze radzieckie. W grupie tej znalazły się*

* Autor jest prezesem Zarządu Związku Sybiraków Oddział w Łodzi.

*również osoby, których najbliżsi zostali internowani w obozach w Ostaszkowie, Kozielsku i Starobielsku*¹.

Na tym pierwszym spotkaniu miało miejsce niecodzienne zdarzenie: miejscowy wikary, ks. kanonik Kazimierz Gawroński, przekazał na ręce Mieczysława Wutkego przedwojenny sztandar Okręgu Łódzkiego Związku Sybiraków z roku 1928, który od września 1939 r. ukrywany był przez ludzi dobrej woli.

Na drugim łódzkim spotkaniu Sybiraków, które odbyło się 7 kwietnia 1989 r. w kościele oo. franciszkanów pw. św. Maksymiliana Kolbe w Łodzi, ukonstytuował się Tymczasowy Zarząd. Na jego czele stanął Feliks Milan, jego zastępcą został Mieczysław Wutke, a sekretarzem – Marek Budziarek. Dzięki uprzejmości proboszcza parafii św. Maksymiliana Kolbe, o. Ludwika Bartosza, w budynku parafialnym przy ul. Tatrzańskiej 111 w Łodzi przez kilka miesięcy był lokal Związku. Tu odbywały się spotkania zarządu i jego dyżury, w czasie których wydawano deklaracje, informowano zainteresowanych, udzielano porad prawnych oraz przechowywano sztandar Związku.

W pierwszych miesiącach istnienia odrodzonego Związku Sybiraków na terenie Łodzi rozpoczęły działalność cztery sekcje: prawno-weryfikacyjna, organizacyjna, socjalna i historyczno-dokumentacyjna. Szybki wzrost liczby członków Związku, jak również chęć ułatwienia właściwego jego działania w terenie, skutkowały powstaniem kół łódzkiego Oddziału.

W maju 1989 r. powstało Koło Terenowe w Zgierzu, któremu przewodniczył Tadeusz Stefankiewicz, zaś we wrześniu – Koło w łódzkiej dzielnicy Bałuty (gdzie przewodniczącym został Mirosław Pejka), Koło Śródmieście (na czele którego stanął Henryk Zajac) oraz Koło Terenowe w Pabianicach, gdzie na przewodniczącego wybrano Stanisława Plucińskiego. W październiku utworzono piąte koło – grupowało ono Sybiraków z dwóch dzielnic: Górnej i Widzewa. Przewodniczył mu Witold Kibiński.

20 kwietnia 1989 r. zarejestrowano w Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi fakt powołania Oddziału Wojewódzkiego Związku Sybiraków w Łodzi.

Naczelnym zadaniem, jakie sobie postawiło to Stowarzyszenie, było: świadczenie pomocy swym członkom, upamiętnienie losów deportowanych Rodaków i upowszechnienie wiedzy na temat zsyłek w głąb ZSRR.

Poniżej przedstawię w skrócie najważniejsze osiągnięcia łódzkiego Oddziału Związku Sybiraków na rzecz ujawnienia prawdy o zesłaniach oraz to, w jaki sposób starano się utrwalić pamięć o niedoli Polaków na Wschodzie.

W roku 1990 w Oddziale podjęto decyzję o wydawaniu własnego pisma, któremu nadano tytuł „My, Sybiracy”. Pierwszy zespół redakcyjny stanowili:

¹ M. Budziarek, *Wstęp do rysu historycznego Oddziału Wojewódzkiego Związku Sybiraków w Łodzi, „My, Sybiracy” 1990, nr 1, s. 7.*

Marek Budziarek, Adam Ochocki, Jerzy Rossowski i Maria Worotyńska. W inauguracyjnym numerze zespół redakcyjny tak określił swe zadania:

Naczelnym zadaniem, jakie sobie postawiliśmy, jest nawiązanie z Wami najściślejszego, bezpośredniego kontaktu. Chcemy wydobyć z zapomnienia tragiczne losy Sybiraków, tych żyjących i ich rodzin. Chcemy utrwaląć martyrologię Polaków, którzy przeszli przez piekło stalinowskie, przez łagry i więzienia rozsiane po bezkresnym terytorium Rosji europejskiej i azjatyckiej, zroszonym krwią i potem setek tysięcy naszych obywateli².

W listopadzie 1994 r. w Kole Śródmieście-Polesie powstał Chór Sybiraków. Początkowo kierował nim artysta Teatru Wielkiego w Łodzi – Janusz Kunce, a od roku 1996 prowadzenie objęła Iwona Ejsmont. Zespół śpiewaków występował z różnorodnym programem wokalnym, a także recytatorskim. Bierze udział w imprezach opłatkowych, w uroczystościach mszy św. w kościołach, w spotkaniach kombatanckich i łódzkich szkołach. Występował również w Związku Inwalidów Wojennych w Łodzi, w Domu Kombatanta, na Świątowych Zjazdach Stowarzyszenia Rodzin Osadników Wojskowych Kresów Wschodnich, podczas Pielgrzymki Sybiraków na Jasną Górę itp.

Z końcem 1995 r., z inicjatywy Stanisława Jaconia, łódzcy Sybiracy podjęli decyzję o utworzeniu Biblioteki Sybiraka. Pod tym pojęciem rozumiemy gromadzenie w jednym, powszechnie dostępnym miejscu księgozbioru o tematyce zesłańczej. Na przyjęcie pod swoją pieczę takiego księgozbioru zgodziła się Dzielnicowa Biblioteka Publiczna przy ul. Długosza w Łodzi. Księgozbiór pochodzi z darów od Sybiraków, wydawnictw, księgarń oraz z zakupów.

1 sierpnia 1997 r. odbyło się w Łodzi, z udziałem inicjatorów – Sybiraków z Koła Łódź Górna-Widzew, uroczyste umieszczenie tablic z nazwą „rondo Sybiraków” u zbiegu ulic Puszkina i Przybyszewskiego. Było to uwieńczenie kilkuletnich starań u władz miasta, prowadzonych w imieniu Oddziału przez prezesów Koła Łódź Górna-Widzew: Czesława Grodzińskiego, a następnie Bogdana Rymarczyka.

W dniu 17 września 1998 r. został odsłonięty i poświęcony Symboliczny Grób Sybiraków. Grób usytuowany jest na cmentarzu rzymskokatolickim św. Anny w Łodzi przy ul. Lodowej 78, przy murze cmentarnym po lewej stronie głównej bramy wejściowej.

Jest to granitowa trójdzielna kolumna o wysokości 190 cm, na której z jednej strony jest umieszczony napis: „SYMBOLICZNY GRÓB SYBIRAKÓW”, z drugiej – „GDY GAŚNIE PAMIĘĆ LUDZKA, DALEJ MÓWIĄ KAMIE-NIE – Stefan Wyszyński Prymas Polski. 17.IX.1998 rok”. Obiekt zaprojektowała

² Od Redakcji, „My, Sybiracy” 1990, nr 1, s. 3.

Magdalena Bednarkiewicz, a na murze umieszczono 135 tabliczek marmurowych z nazwiskami i imionami zmarłych na zesłaniu oraz datami ich urodzin i śmierci. Obok tych tabliczek umieszczony jest duży krzyż z granitu z wtopionym znakiem Związku Sybiraków, a poniżej znajduje się stalowa urna z ziemią z mogił polskich z Archangielska, Jakucji, Katynia, Kazachstanu, Kołymy i Uzbekistanu. Nazwy tych miejsc zostały zapisane na tablicy obok krzyża. Teren wokół tablic i kolumny wyłożony jest kostką granitową i oddzielony ręcznie kuty murem.

Staraniem Stanisława Jurkina, Jerzego Rossowskiego i Janusza Moosa – dyrektora Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w Łodzi – doszło do nadania imienia Sybiraków Zespołowi Szkół Ponadgimnazjalnych nr 13 w Łodzi. 17 stycznia 2005 r. odbyło się oficjalne przyjęcie przez szkołę imienia Sybiraków. Dyrektorem placówki była w owym czasie mgr inż. Anna Siennicka. Tego dnia nastąpiło także poświęcenie przez JE ks. bp. Adama Lepę tablicy pamiątkowej na głazie przed budynkiem szkoły i nowego sztandaru szkoły³.

Następnym bardzo ważnym wydarzeniem w łódzkim Oddziale był, zorganizowany z okazji jubileuszu 80-lecia Związku Sybiraków, konkurs „Spotkanie z Sybirakiem”. Zgłosiły się do niego 102 zespoły uczniowskie z ponad dwustu uczestnikami. Organizatorom przesłano 70 opracowań, przygotowanych przez 139 uczniów z 26 łódzkich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Wywiadów udzieliło 68 Sybiraków. Zakończenie konkursu odbyło się 8 lutego 2008 r. w Sali Lustrzanej Pałacu Poznańskiego (Muzeum Miasta Łodzi). Ogłoszono wtedy wyniki rywalizacji oraz rozdano nagrody i wyróżnienia⁴.

W dniu 22 maja 2006 r. o godz. 13.00 w Warszawie w Świątyni Egipskiej (Kwaterze Głównej Harcerstwa Polskiego) została podpisana umowa o współpracy między ZHP a Związkiem Sybiraków. W tym spotkaniu uczestniczył jako przedstawiciel Zarządu Głównego Związku Sybiraków Stanisław Jurkin.

W pamięci historycznej Związku Sybiraków lata 2008 i 2009 jawią się jako czas szczególnych jubileuszy, mających wyjątkowe znaczenie emocjonalne dla członków. Wtedy bowiem przypadały ważne rocznice: 80-lecie powstania Związku Sybiraków i 20. rocznica jego reaktywowania w wolnej już Polsce.

Oddział nasz przygotowywał się do tego jubileuszu od kilku lat: W 2006 r. ukazała się trzyczęściowa *Księga Sybiraków 2006* (1503 stron) w wydawnictwie Comandor. Część I zawiera opisy działalności kół, prezentację osób realizujących statutową działalność, w tym członków naczelnych organów Związku

³ J. Baczmaga, *Szkoła im. Sybiraków w Łodzi „My, Sybiracy”* 2006, nr 17, s. 140.

⁴ J. Rossowski, „Spotkanie z Sybirakiem” – *Konkurs dla młodzieży szkół łódzkich, „My, Sybiracy”* 2008, nr 19, s. 200.

(według stanu na koniec 2005 r.). Część II – to ciąg dalszy opisów kół oraz teksty wystąpień prezesa Związku, Ryszarda Reiffa, w sprawach dla Sybiraków kluczowych. Części opisujące działalność kół zawierają indeks nazwisk (ponad 7500) i indeks geograficzny (ponad 5400 miejscowości), co ułatwi Czytelnikowi dotarcie np. do osób, które były na zesłaniu w tej samej co on miejscowości.

Przy prezentacji kół są podawane wykazy „Znaków Pamięci Sybiru”, które powstały dzięki ich staraniom. Wymienione są też książki wydane przez Koła, kroniki ich działalności, przykłady współpracy Sybiraków ze szkołami i młodzieżą.

Autorem tych dwóch części *Księgi Sybiraków 2006*, zawierających 1136 stron, jest Jerzy Ludwik Rossowski, zaś autorem części III – Kazimierz Grenszak.

Publikacja ta spotkała się z dużym uznaniem odbiorców: 12 maja 2007 r. w Częstochowie, w auli Jana Pawła II, w czasie koncertu autorzy zostali przez Zarząd Koła Związku Sybiraków w Kluczborku uhonorowani dyplomami podziękowania i medalami „Za zasługi dla Sybiraków Rejonu Kluczbork”. Wręczyła je prezes tego koła – Bronisława Pastwińska, a burmistrz miasta przekazał autorom pamiątkowe albumy, prezentujące Kluczbork, i symboliczne pojemniczki z miodem, gwarantującym zdrowie i siły na długie lata.

W „Komunikacie” Zarządu Głównego Związku Sybiraków dyrektor Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Netcie, mgr Henryka Mołodziejko, napisała: *Księgi te, przepięknie wydane, są nie tylko źródłem wiedzy, ale przede wszystkim świadectwem przeszłości i dokumentem obrazującym prężną działalność kół Związku Sybiraków. Jesteśmy dumni, że o ludziach i miejscach szczególnie nam bliskich, możemy znaleźć tam informacje w szkolnej Izbie Pamięci i traktujemy jako szczególnie cenną, unikatową pamiątkę⁵.*

„Spotkanie z Sybirakiem”

W 2007 r. powstał w gronie Oddziału Łódzkiego Związku Sybiraków pomysł zorganizowania konkursu dla młodzieży szkolnej w ramach programu „Patriotyzm Jutra”, który Narodowe Centrum Kultury dofinansowuje ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Złożyliśmy aplikację, która została zaaprobowana i w ten sposób stało się realne przeprowadzenie konkursu.

Zamysł organizatorów polegał na tym, aby zainteresowani młodzi ludzie – uczniowie gimnazjów i liceów – spotkali się z własnej woli bezpośrednio, twarzą w twarz, ze współczesnymi zesłańcami Sybiru i przedstawili w dogodnej dla siebie formie relacje z tych spotkań. Pomysł był inspirujący, zarówno dla

⁵ „Komunikat” 2007, nr 4(90).

młodzieży, jak i nauczycieli ze szkół biorących udział w konkursie. Nadaliśmy mu nazwę „Spotkanie z Sybirakiem”.

Pomysł poparli: dyrektor Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego – Janusz Moos oraz dyrekcja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 13 im. Sybiraków w Łodzi. Przyjęli oni rolę współorganizatorów konkursu. Dla naszego pomysłu pozyskaliśmy również przychyłość JE ks. abp. dr. Władysława Ziółka, metropolity łódzkiego, oraz prezydenta Łodzi – dr. Jerzego Kropiwnickiego, którzy objęli honorowy patronat nad konkursem.

Finansowo bądź rzeczowo wsparły nas też inne instytucje: Regionalny Oddział Banku PKO BP SA w Łodzi, BRE Bank, Drukarnia Wydawnictw Naukowych w Łodzi, Wydział Edukacji Miasta Łodzi, Przedsiębiorstwo Robót Drogowych KRAL, Muzeum Historii Miasta Łodzi, Agencja Turystyczna WILEJKA. Znaczącego wsparcia merytorycznego udzielił nam historyk Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Albin Głowacki.

W czerwcu 2007 r. ogłosiliśmy konkurs na stronach internetowych organizatorów, a Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego rozesłało do wszystkich publicznych szkół ponadgimnazjalnych w Łodzi regulamin konkursu i stosowną informację. Placówkom oświatowym przekazaliśmy plakat promujący konkurs. Pozyskaliśmy sponsorów medialnych. Artykuły o konkursie ukazały się w łódzkiej prasie: „Gazecie Wyborczej”, „Expressie Ilustrowanym” i „Niedzieli Łódzkiej”. W Telewizji TOYA przeprowadzono rozmowę z organizatorami konkursu. W Radio Łódź i Radio Parada nadano o nim audycje informacyjne. W wielu szkołach odbyły się projekcje filmów o tematyce zesłańczej (z zasobów Związku Sybiraków), połączone z zaproszeniem do udziału w konkursie.

Wyniki konkursu „Spotkanie z Sybirakiem” przeszły najśmielsze oczekiwania organizatorów. Zgłosiły się 102 zespoły uczniowskie. Uczestnicy pracowali pojedynczo bądź w dwu- lub trzyosobowych zespołach. Wysłuchali na spotkaniach relacji 68 Sybiraków, złożyli na konkurs 70 opracowań z tych spotkań, nad którymi pracowało 139 uczniów z 26 szkół. Przedłożone do oceny prace prezentowały w większości bardzo wysoki poziom merytoryczny, o czym świadczyła ocena jury. Na maksymalną do zdobycia liczbę 100 punktów, opracowaniom laureatów konkursu przyznawano 95 punktów. Wyróżniający się uczestnicy otrzymali nagrody pieniężne i rzeczowe, a materiały pokonkursowe zostały opublikowane w specjalnym wydawnictwie, z prezentacją wybranych prac, w tym multimedialnych – na płycie DVD. Oryginały nagrodzonych prac znalazły się na pokonkursowej wystawie. Ekspozowano ją w Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, w Bibliotece Sybiraka w Łodzi przy ul. Długosza (gdzie laureaci konkursu i Sybiracy, biorący udział w konkursie, spotkali się z młodzieżą szkolną) oraz w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 13 im. Sybiraków.

Rocznik „My, Sybiracy”

W grudniu 1990 r. wyszedł pierwszy numer biuletynu „My, Sybiracy”. Już wtedy sugerowano, że nie będzie on ostatni. Oddział i redakcja dotrzymały słowa – kolejne numery ukazywały się co roku (a w 2009 r. wydaliśmy jubileuszowy, dwudziesty numer). W 2006 i 2007 r. otrzymaliśmy z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa na jego edycję po 5000 zł, a w 2009 r. 8000 zł.

Nasze czasopismo spotkało się z dużym uznaniem odbiorców. Przykładem niech będzie recenzja, zamieszczona w „Komunikacie” Zarządu Głównego Związku Sybiraków, gdzie czytamy:

Ukazał się kolejny, już 17. numer rocznika „My, Sybiracy” wydawanego przez Łódzki Oddział naszego Związku pod redakcją Jerzego Rossowskiego (zespół redakcyjny liczył 7 osób). Jak zawsze, na początku wiadomości z Zarządu Głównego. Omówienie V Krajowego Zjazdu Delegatów, podjęte uchwały, krótkie biografie członków Zarządu Głównego ukazujące sybirackie ich korzenie, wreszcie wywiad z prezesem T. Chwiedziem co do rozwiązań o przyszłości Związku. List pożegnalny wieloletniego prezesa Związku R. Reiffa.

Redakcja przedstawia nowego krajowego Kapelana Związku ks. Z. Banasia. Informacja o zawarciu porozumienia z Komendą ZHP. Wśród łódzkich omówień sprawa Szpitala Centralnego Weteranów, Sybirackiej Biblioteki, Ołtarza Polskich Świętych, wspominki o zmarłych członkach łódzkiego Oddziału i donatorach rocznika „My, Sybiracy”.

Jest też informacja o nowej trzyczęściowej „Księdze Sybiraków 2006”. W kolejnych rozdziałach wspomnienia Sybiraków z ich przeżyć, informacja o pracy w wielu oddziałach, o szkołach noszących imię Sybiraków. Omówiono XVII Pielgrzymkę na Jasną Górę, VI Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru. Tom wydany z pietyzmem, liczy 252 strony⁶.

Rocznik „My, Sybiracy” cieszy się również dużym zainteresowaniem za granicą. W 2009 r. otrzymaliśmy gratulacje od b. Prezydenta RP na uchodźstwie – Ryszarda Kaczorowskiego⁷, od Ogniska Rodzin Osadników Kresowych w Londynie, Uniwersytetu w Bremie, z Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku itd.

⁶ „Komunikat” 2007, nr 2(88), s. 58.

⁷ List Ryszarda Kaczorowskiego, b. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do prezesa S. Jurkina, „My, Sybiracy” 2007, nr 18, s. 213.

Dzień Sybiraka

Od kilku lat uroczyste obchody Dnia Sybiraka w Łodzi odbywają się 17 września w archikatedrze łódzkiej. Rozpoczynają się mszą św. w intencji Ojczyzny i Polaków zmarłych na zesłaniu oraz tych, którym dane było wrócić do Kraju. W 2006 r. mszę św. odprawił JE ks. abp dr Władysław Ziśłek, metropolita łódzki.

W 2006 r. miały one swój podniosły prolog w dniu 15 września, kiedy to w sali Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, w imieniu Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, wojewoda łódzki, Helena Pietraszkiewicz, odznaczyła Krzyżem Zesłańców Sybiru 19 Sybiraków z terenu Łodzi i województwa. Po uroczystościach związanych z dekoracją, wojewoda łódzki w towarzystwie posła na Sejm RP, Krzysztofa Maciejewskiego, i licznie towarzyszących im osób pojechali na cmentarz katolicki w Łodzi-Zarzewie, gdzie przed Symbolicznym Grobem Sybiraków złożyli wiązkę kwiatów – w hołdzie poległym i pomordowanym na Wschodzie. Kwiaty od Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 20 im. J. Piłsudskiego w Łodzi złożyli nauczyciele tej szkoły, a także Sybiracy. Dla uczczenia swych najbliższych, którzy zostali na „niehumanitarnej ziemi”, licznie zgromadzeni Sybiracy zapalili przed Symbolicznym Grobem znicze.

W 2007 r. łódzkie obchody Dnia Sybiraka również rozpoczęły się 17 września w Urzędzie Wojewódzkim uroczystym wręczeniem kolejnej grupy Sybiraków Krzyży Zesłańców Sybiru. W uroczystości udział wzięli: Sybiracy, wojewoda łódzki – Helena Pietraszkiewicz, Prezydent Miasta Łodzi – Jerzy Kropiwnicki, Przewodniczący Rady Wojewódzkiej Związku Sybiraków – Mirosław Pejka, senator Elżbieta Więclawska-Sauk, dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi – Marek Drużka, prezes Związku Sybiraków Oddział w Łodzi – Stanisław Jurkin, Krajowy Kapelan Związku – ks. Zdzisław Banaś, oraz ze sztandarami młodzież Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 13, gimnazjów nr 19 i nr 24 oraz poczet sztandarowy Związku Sybiraków Oddział w Łodzi.

W imieniu Prezydenta RP, Lecha Kaczyńskiego, wojewoda łódzki, Helena Pietraszkiewicz, udekorowała 19 Sybiraków oraz Związek Sybiraków Oddział w Łodzi Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej.

Po uroczystościach w Urzędzie Wojewódzkim Sybiracy z rodzinami, młodzież, przedstawiciele władz łódzkich i kapelan pojechali na cmentarz, gdzie przed Symbolicznym Grobem Sybiraków odmówili modlitwę za pomordowanych i poległych na Wschodzie, złożyli wiązanki kwiatów i zapalili znicze. Następnie przejechali do archikatedry łódzkiej, gdzie uroczystą mszę św. w intencji Ojczyzny i Polaków zmarłych na zesłaniu oraz tych, którym dane było wrócić do Kraju, odprawił JE. ks. bp Ireneusz Pękański w koncelebrze z o. Albertem

– Sybirakiem, krajowym kapelanem Związku – ks. Zdzisławem Banasiem, ks. prałatem Ireneuszem Kuleszą oraz ks. kanonikiem Ryszardem Olejnikiem – kapelanem łódzkiego Związku.

W 2008 r. obchody Dnia Sybiraka rozpoczęły się 17 września w katedrze mszą św., której przewodniczył JE ks. abp dr Władysław Ziółek, metropolita łódzki. Następnie odbyło się wmurowanie kamienia węgielnego pod pomnik Ofiarom Komunizmu w latach 1918-1989, nad którego budową objął honorowy patronat Prezydent RP, Lech Kaczyński. Monument ten stanął w 2009 r. przy al. Anstadta, naprzeciwko budynku, w którym mieściła się siedziba Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego – miejsce kaźni Polaków w latach 1945-1956.

W 2009 r. obchody zainaugurowaliśmy także 17 września o godz. 10.30 w Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi, gdzie wręczono ośmiu Sybirakom Krzyże Zesłańców Sybiru. W gronie wyróżnionych był m.in. Mieczysław Wutke, któremu wojewoda łódzki, Jolanta Chełmińska, wręczyła list gratulacyjny i upominek. Następnie o godz. 12.00 rozpoczęła się uroczysta msza św. w bazylice archikatedralnej, skąd uczestnicy obchodów Dnia Sybiraka udali się przed Symboliczny Grób Sybiraków na cmentarz, na spotkanie modlitewne.

Sztandar

We wrześniu 2006 r. członkowie Zarządu Związku Sybiraków Oddział w Łodzi podjęli decyzję o wykonaniu drugiej repliki sztandaru. Koszt jej wykonania w całości został pokryty z dobrowolnych składek Sybiraków. Poświęcenie sztandaru odbyło się w czasie XVIII Światowej Pielgrzymki Sybiraków na Jasnej Górze 13 maja 2007 r. Uczynił to dostojny celebrans, ks. płk Jan Osiński – delegat biskupa polowego Wojska Polskiego Tadeusza Płońskiego. Sztandar ten jest wierną repliką przedwojennego sztandaru Łódzkiego Okręgu Związku Sybiraków, który z uwagi na wartość historyczną został przekazany do Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. Replikę trzymał do poświęcenia Mieczysław Wutke – ojciec chrestny, współfundator jej wykonania, członek-założyciel Związku Sybiraków Oddział w Łodzi. Po poświęceniu przekazał on sztandar członkom poczty sztandarowej, który stanowili: Fabian Pajor, Teresa Gutowska i Janina Kępińska. Jako jedyni znaleźli się oni bezpośrednio przy ołtarzu; pozostałe poczty sztandarowe, uczestniczące w mszy św., zostały ustawione przy balustradzie jasnogórskiego podium.

Ołtarz Polskich Świętych kanonizowanych przez papieża Jana Pawła II

2 września 2007 r. delegacja Sybiraków uczestniczyła w uroczystości poświęcenia przez JE ks. bp. Adama Lepę Ołtarza Polskich Świętych w kościele św. Wojciecha w Łodzi przy ul. Rzgowskiej 242. Są tam umieszczone portrety polskich świętych kanonizowanych przez papieża Jana Pawła II. Ołtarz składa się z ośmiu elementów. W każdym z nich centralną częścią jest obraz jednego polskiego świętego: Edmunda Bojanowskiego, Rafała Kalinowskiego, bpa Michała Kozala, Maksymiliana Kolbego, Alberta Chmielowskiego, Urszuli Ledóchowskiej i Faustyny Kowalskiej. Ostatni element przeznaczony jest dla Jana Pawła II. Łódzcy Sybiracy, w miarę swoich możliwości, uczestniczyli w sfinansowaniu wykonania tego ołtarza.

Monety „Sybiracy”

W kwietniu 2008 r. Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu monety upamiętniające przymusowe deportacje Polaków na Wschód. Zarząd Związku Sybiraków Oddział w Łodzi zorganizował dla swoich członków możliwość ich zakupu w trzech nominałach: dwuzłotowej ze stopu Nordic Gold, srebrnej o nominale 10 zł i złotej o nominale 100 zł.

20. rocznica powołania łódzkiego Oddziału

5 kwietnia 2009 r. w kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Łodzi odbyły się uroczyste obchody 20. rocznicy reaktywowania Związku Sybiraków i powołania łódzkiego Oddziału. Po mszy św. nastąpiło odsłonięcie i poświęcenie tablicy, upamiętniającej to wydarzenie sprzed dwudziestu lat. Poświęcili ją księża, którzy celebrowali mszę św.: proboszcz parafii – o. Mariusz Słowik, Sybirak o. Albert Szczesiul i kapelan łódzkich Sybiraków – ks. kan. Ryszard Olejnik. Odsłonięcia dokonali Wiceprezydent Miasta Łodzi – Włodzimierz Tomaszewski i prezes Związku Sybiraków Oddział w Łodzi – Stanisław Jurkin.

19 kwietnia 2009 r. – msza św. w kościele św. Antoniego i uroczyste obchody 20. rocznicy powołania Koła Łódź Bałuty. Dar ołtarza – ornat.

31 maja – msza św. w kościele Matki Bożej Dobrej Rady w Zgierzu przy ul. Curie-Skłodowskiej – uroczyste obchody 20. rocznicy powołania Koła w tym mieście.

Po mszy św. (5 kwietnia, 19 kwietnia i 31 maja) uczestnicy uroczystości zebrali się przy herbatce. W trakcie tych spotkań odbyło się wręczenie Odznaki Honorowej Sybiraka i dyplomów uznania działaczom i Sybirakom – w uznaniu za ich wieloletnią, efektywną pracę w Oddziale Związku Sybiraków.

Gaj Sybiraków

W czerwcu 2007 r., po długich staraniach prezesów Stanisława Jurkina i Jerzego Ludwika Rossowskiego, łódzki Oddział Związku Sybiraków otrzymał teren na Gaj Sybiraków, który wyznaczono przy ul. Opolskiej (między ul. Marmurową a ul. Zjazdową). Pierwszą partię drzewek udało się tam posadzić dopiero 27 listopada 2009 r. W ten sposób powstało miejsce upamiętniające obywateli polskich zsyłanych na Sybir.

Uczestnikami sadzenia Gaju Sybiraków byli: Sybiracy, przedstawiciel Urzędu Miasta Łodzi – Mirosław Wieczorek wiceprezydent Miasta Łodzi, Ewa Jasińska i Anna Stawiszyńska z Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Łodzi, zaproszeni Goście oraz młodzież z nauczycielami czterech łódzkich szkół, stale współpracujących z Sybirakami: ZSP nr 13 im. Sybiraków z Grażyną Załugą – wicedyrektorką szkoły, ZSP nr 20 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, XXXIII LO im. Armii Krajowej oraz XXXV LO im. Króla Stefana Batorego.

Gaj Sybiraków, którego pierwsze drzewka zostały posadzone w 20-lecie reaktywowania Związku Sybiraków, będzie przypominać następnym pokoleniom o tych, którzy stali się ofiarami przemocy i ku przestrodze przed nienawiścią i niesprawiedliwością.

Przy ognisku, przygotowanym przez Łódzki Zakład Usług Komunalnych, można było upiec kielbasę i wypić gorącą herbatę.

Spotkania opłatkowe

Corocznie w styczniu łódzki Oddział Związku Sybiraków organizuje spotkanie opłatkowe, na które licznie przybywają Sybiracy ze wszystkich kół Oddziału, także tych pozalódzkich (z Kutna, Pabianic i Zgierza), oraz zaproszone osoby. Jest to wyjątkowa uroczystość dzielenia się opłatkiem w wielkiej rodzinie sybirackiej ze znakomitymi gośćmi, przepełniona wspólnym śpiewaniem kolęd przy intonacji Chóru Sybiraków.

Spotkanie rozpoczyna prezes Oddziału od powitania zgromadzonych, następnie kapelan Sybiraków odmawia modlitwę i błogosławi opłatki. Jako pierwszy zabiera głos arcybiskup albo biskup łódzki. Życzenia składają Sybirakom

również przedstawiciele urzędu miasta, wojewody, urzędu marszałkowskiego, NSZZ „Solidarność”, Wojska Polskiego, Policji, kombatan ci oraz profesorowie z zaprzyjaźnionych szkół.

W specjalnie przystrojonej na tę uroczystość sali i przy ładnie nakrytym stole panuje zwykle niepowtarzalna atmosfera wspólnoty i wzajemnej sympatii. Jest to czas nieustających rozmów, wspomnień o przeżytych latach, planach na przyszłość i nadziei na spotkanie za rok.

Dnia 21 stycznia 2007 r. spotkanie oplatkowe zorganizowaliśmy w sali Polsko-Amerykańskiego Ośrodka Kształcenia Zawodowego przy ul. Kamińskiego 17/19. Od 2008 r. odbywają się one w Szkolnym Centrum Profilaktyczno-Wychowawczym przy ul. Gdańskiej 156 (12 stycznia 2008 r., 10 stycznia 2009 r. i 16 stycznia 2010 r.).

Marsze Żywej Pamięci Polskiego Sybiru

Łódzcy Sybiracy wraz z młodzieżą szkolną co roku we wrześniu uczestniczą w Marszu Żywej Pamięci Polskiego Sybiru w Białymstoku. Kolejne marsze odbywały się w następujących terminach: VI – 6-7 września 2006 r.; VII – 6-7 września 2007 r. (wtedy to prezesi Stanisław Jurkin i Jerzy Ludwik Rosowski przekazali na ręce dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku, prof. Cezarego Kukło, sześć kontenerów materiałów archiwalnych. dotyczących *Księgi Sybiraków 2006*)⁸; VIII – 10-11 września 2008 r.; IX – 9-10 września 2009 r.

W latach 2006-2009 Łódzki Związek Sybiraków w czasie Marszu reprezentowały: delegacja Związku Sybiraków i delegacje z czterech łódzkich szkół z pocztami sztandarowymi: XXXIII Liceum Ogólnokształcące im. Armii Krajowej, XXXV Liceum Ogólnokształcące im. Króla Stefana Batorego, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 20 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 13 im. Sybiraków. W składzie łódzkiej delegacji występowali także dwaj „piłsudczycy” – uczniowie w mundurach legionistów z okresu I wojny światowej.

Zorganizowanie wyjazdów około 50-osobowej delegacji sybiracko-szkolnej do Białegostoku było możliwe dzięki pomocy finansowej dyrektora Biura Promocji Turystyki i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Łodzi. W roku 2007 dodatkowo uzyskaliśmy wsparcie od Policji w Łodzi, w 2008 r. – od Agencji Turystycznej WILEJKA, a w 2009 r. – od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

⁸ T. Patrzyczna, S. Jurkin, *VII Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru. Białystok, 7 września 2007 r.*, „My, Sybiracy” 2007, nr 18, s. 199.

Oddział Łódzki co roku promował w Białymstoku miasto Łódź. Uczestnicy uroczystości nieśli w czasie Marszu flagi miasta oraz rozdawali materiały reklamujące Łódź delegacjom ze Wschodu.

W ramach rozliczenia z Biurem Promocji Turystyki i Współpracy z Zagranicą UMŁ Oddział przygotowywał corocznie sprawozdanie w postaci folderu z wyjazdu, a od 2008 r. dodatkowo płytę CD.

Pielgrzymki do Częstochowy

Pielgrzymka na Jasną Górę jest jedną z trzech dorocznych najważniejszych uroczystości Sybiraków. Odbywa się zawsze w drugą sobotę i niedzielę maja. Tysiące Sybiraków z całego kraju gromadzą się wtedy w Częstochowie. Część z nich uczestniczy także w porannych spotkaniach w Grodźcu Opolskim, modląc się w Sanktuarium MB Sybiraków.

Łódzcy Sybiracy z poczem sztandarowym rozpoczynają coroczne pielgrzymowanie w sobotnie popołudnie. Dla wszystkich Jasna Góra stanowi najważniejsze sanktuarium, miejsce, w którym za pośrednictwem Królowej Polski dziękują za doznane łaski.

W 2007 r. pielgrzymka na Jasną Górę stała się dla łódzkich Sybiraków wyjątkowym przeżyciem, gdyż na początku mszy św. na Szczycie Jasnogórskim został poświęcony sztandar Oddziału Łódzkiego.

Następnym powodem do wyjątkowych przeżyć było uhonorowanie Jerzego Ludwika Rossowskiego i Kazimierza Grenzaka, autorów *Księgi Sybiraków 2006*, dyplomami i medalami „Za Zasługi dla Sybiraków Rejonu Kluczbork” oraz występ Chóru Sybiraków Oddziału Łódzkiego.

Pielgrzymki do Lichenia

Ogólnopolska Pielgrzymka Sybiraków do sanktuarium maryjnego w Licheniu odbywa się corocznie w czerwcu. Delegacja Związku Sybiraków Oddział w Łodzi uczestniczyła tam z poczem sztandarowym (do 2012 r.) w drugim dniu uroczystości, który rozpoczyna się mszą św. Dalsza część odbywa się u stóp Pomnika Sybiraków. Po modlitwie w intencji Sybiraków wygłaszane są okolicznościowe przemówienia, a następnie wręcza się odznaczenia osobom zasłużonym dla sybirackiej społeczności. W końcowej części spotkania składane są kwiaty przez delegacje poszczególnych oddziałów naszego Związku.

Odznaczenia

Członkowie Związku Sybiraków Oddział w Łodzi do chwili obecnej (tj. do stycznia 2020 r.) otrzymali wiele odznaczeń państwowych, resortowych i sybirackich, a mianowicie: Krzyż Zesłańców Sybiru – 573 osoby, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski – 4 osoby, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski – 12 osób, Złoty Krzyż Zasługi – 26 osób, Srebrny Krzyż Zasługi – 19 osób, Brązowy Krzyż Zasługi – 7 osób. Z jednego wyróżnienia jesteśmy szczególnie dumni: jako pierwszy łódzianin i członek Związku Sybiraków Oddział w Łodzi, Jerzy Ludwik Rossowski w dniu 16 czerwca 2009 r. został uhonorowany Nagrodą IPN – Kustosz Pamięci Narodowej. Nagrodę tę ustanowiono w 2002 r. Od tego czasu jest przyznawana corocznie przez Kapitułę, której przewodniczy Prezes IPN. Honoruje się nią szczególnie zasłużone osoby i instytucje za aktywny udział w upamiętnianiu historii narodu polskiego w latach 1939-1989. Otrzymując tę prestiżową nagrodę Jerzy Ludwik Rossowski dołączył do grona wielce zasłużonych dla kraju osobistości, jak m.in.: Elżbieta Zawacka, Tomasz Strzembosz, Władysław Bartoszewski, którzy wyróżnieni zostali w latach poprzednich.

8 osób uhonorowano Medalem „Pro Memoria”, a 32 osoby Medalem „Pro Patria”. 5 osób i sztandar Oddziału Łódzkich Sybiraków zostali odznaczeni Złotym Medalem „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”.

Ponad 100 osób zostało wyróżnione Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków. Przyznano także około 630 Odznak Honorowych Sybiraka, z czego ponad 50 otrzymali: sponsorzy, przedstawiciele drukarni, przedstawiciele Regionu Ziemia Łódzka NSZZ „Solidarność”, nauczyciele, dyrektorzy szkół.

W uznaniu zasług na polu współpracy między stowarzyszeniami kombatanckimi Krzyżem Więźnia Politycznego 1939-1956 zostało uhonorowane w naszym Oddziale kilka osób. W 1994 r. Oddział Łódzki za zasługi dla Polskiego Czerwonego Krzyża otrzymał Odznakę Honorową II-go stopnia tej organizacji.

Dla aktywnie działających Sybiraków naszego Oddziału jak również członków organizacji współpracujących, zaprzyjaźnionych organizacji i szkół – Związek Sybiraków Oddział w Łodzi przyznał ponad 150 Dyplomów Uznania.

Spotkania Sybiraków z młodzieżą szkolną

Łódzcy Sybiracy uczestniczyli w spotkaniach z uczniami wielu szkół. Oto przykłady:

- 14 listopada 2008 r. – uroczystość w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych (ZSP) nr 13 im. Sybiraków – koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu

artystów Teatru Wielkiego w Łodzi (Andrzeja Jurkiewicza z żoną Joanną i Antoniego Niewierowicza – profesora Akademii Muzycznej w Łodzi). Była także inscenizacja historyczna w wykonaniu zespołu uczniowskiego tej szkoły.

- 16 września 2009 r. w ZSP nr 13 im. Sybiraków miało miejsce spotkanie Sybiraków z uczniami. Z młodzieżą „swojej” szkoły spotkali się na kolejnych lekcjach: Mieczysław Wutke i Janina Kępińska, Hanna Przybył i Teresa Gutowska oraz Stanisław Jurkin i Michał Makatun. Opowiadali o swoich losach na zesłaniu. Spotkania prowadziła nauczyciela Joanna Pawłowska. Uczestniczył w nich także wizytator łódzkiego kuratorium Tadeusz Pawłowski.
- 10 listopada 2009 r. – spotkanie Sybiraków z młodzieżą w ZSP nr 13 im. Sybiraków na wspólnym śpiewaniu pieśni patriotycznych. Ścisłe kontakty utrzymują z pobliskimi szkołami także poszczególne koła. I tak, Koło w Pabianicach, Urząd Miasta Pabianic i Gimnazjum nr 3 zorganizowali w Pabianicach 24 września 2009 r. sesję „Losy dzieci na Syberii w czasie II wojny światowej”. Wyświetlono wówczas film dokumentalny Michała Wyszyńskiego *Dzieci*. Dr Janusz Wróbel z IPN wygłosił referat o losach dzieci zesłańczych, a Sybirak Mikołaj Maciejewski zaprezentował swoje wspomnienia z zesłania. Młodzież Gimnazjum nr 3 przygotowała występ artystyczny.
- 29 września 2008 r. Sybiracy z Pabianic i Łodzi z pocztą sztandarową wzięli udział w uroczystym odsłonięciu i poświęceniu tablicy upamiętniającej Ofiary Syberii, umieszczonej na froncie budynku Gimnazjum nr 3. Tablicę poświęcił ks. bp Ireneusz Pękałski.

Rocznicowe uroczystości państwowe i sybirackie

2 listopada 2006 r. – Spotkanie modlitewne Sybiraków przy Symbolicznym Grobie Sybiraków z kapłanem Oddziału, ks. kanonikiem Zdzisławem Olejnikiem.

19 listopada 2006 r. w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego grupa Sybiraków w asyście młodzieży z ZSP im. Sybiraków złożyła w darze Matce Bożej Ostrobramskiej ziemię pobraną z miejsc męczeństwa Polaków w Kazachstanie – z cmentarzyska łagrów Spasska i Dolinki. Pobrał ją i przywiózł do Polski o. Marcin Babraj, dominikanin, który był zesłany w 1940 r. do Kazachstanu. Zostały złożone również liczne osobiste wota – jako wyraz wdzięczności za łaskę przeżycia okresu zesłania.

Obchody rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków na Sybir – 11 lutego 2007 r. o godz. 12.30 w kościele Najświętszej Marii Panny Różańcowej w Pabianicach, a w Zgierzu msza św. – 10 lutego, godz. 17.00.

14 lutego 2007 r. – kolejnych 21 Sybiraków otrzymało Krzyże Zesłańców Sybiru z rąk wojewody łódzkiego, Heleny Pietraszkiewicz. Pięciu osobom

zostały wręczone Medale „Pro Memoria”. Otrzymali je: Stanisław Jurkin, Feliks Milan, Mirosław Pejka, Mieczysław Wutke oraz prof. dr hab. Albin Głowacki. Podczas tej uroczystości nastąpiło także udekorowanie wojewody łódzkiego, Heleny Pietraszkiewicz, Odznaką Honorową Sybiraka.

21 lutego 2007 r. – w ZSP nr 20 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi odbyło się uroczyste udekorowanie Odznaką Honorową Sybiraka sztandaru tej szkoły oraz sztandaru XXXIII LO im. Armii Krajowej. Odznaki Honorowe Sybiraka, w związku z wieloletnią współpracą tych szkół z łódzkimi Sybirakami, otrzymali również: Jan Biesiada, Joanna Santi-Leszczyńska, Krzysztof Tycman, Julia Rzegocka-Jankowska oraz Tadeusz Sasiadek. Dyplomem uznania wyróżniono trójkę Sybiraków: Marię Bielską, Zofię Kolendo i Feliksa Milana.

15 kwietnia 2007 r. – Obchody drugiej masowej deportacji Polaków na Sybir. Msza św. kwietniowa odbyła się w parafii ks. Ryszarda Olejnika – kapelana Sybiraków – w parafii Trójcy Przenajświętszej przy ul. gen. Grota-Roweckiego 1A.

18 marca 2007 r. – msza św. w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego – piąta rocznica poświęcenia ziemi przywiezionej z Katynia przez Rodzinę Policyjną.

11 lipca 2007 r. – uroczyste wręczenie Odznaki Honorowej Sybiraka przyjacielom Sybiraków: przedstawicielom służb mundurowych Garnizonu Łódź oraz Komendy Wojewódzkiej Policji, sponsorowi naszego Oddziału, członkom Chóru Sybiraków. Dyplomy uznania otrzymało kilkunastu Sybiraków.

19 października 2007 r. – łódzcy Sybiracy i kombatanCI II wojny światowej zostali zaproszeni przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Łodzi na uroczystość sadzenia „Gaju Benedykta XVI” w Lesie Gałkowskim niedaleko Brzezin. W tym miejscu w czasie I wojny światowej (listopad 1914 r.) rozegrała się bitwa o Łódź – strategiczne miasto przemysłowe. Zginęli wówczas żołnierze armii rosyjskiej i niemieckiej. Wielu z nich było Polakami wcielonymi do wojsk zaborców. W bitwie tej walczyła również 6 Dywizja Syberyjska. Po posadzeniu drzewek uroczyste odsłonięto obelisk z napisem:

„1914-1918 SYBIRACY GINĘLI W POLSCE
1939-1945 POLACY UMIERALI NA SYBERII.
DWIE WOJNY, DWA NARODY,
JEDNO CIERPIENIE W OBLICZU BOGA”

24 października 2007 r. – spotkanie członków Zarządu Oddziału ze 102-letnią Sybiraczką Anastazją Kumoter. Przedstawiciele Sybiraków wręczyli jej kwiaty i prezenty. Była też wspólna herbatka i szampan.

10 lutego 2008 r., godz. 12.00 w kościele NMP Różańcowej w Pabianicach – obchody rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków na Sybir.

W Zgierzu msza św. – 10 lutego 2008 r.

28 marca 2008 r. – spotkania wielkanocne: w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Łodzi, ul. Lutomierska 108/112 oraz w Kole Śródmieście-Polesie, ul. Jerzego.

29 marca 2008 r. – spotkanie z o. Lucjanem Królikowskim w Warszawie oraz prezentacja jego książki *Skradzione dzieciństwo. Polskie dzieci na tułaczym szlaku 1939-1950* (był opiekunem sierot wojennych w obozie Tengeru w Tanzanii).

30 marca 2008 r. – 25-lecie parafii Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łodzi, ul. Baczyńskiego 156.

6 kwietnia 2008 r. – uroczystość przekazania ziemi z cmentarzyska ofiar reżimu w Kijowie i Bykowni na Ukrainie w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łodzi, ul. Baczyńskiego 156.

12 kwietnia 2008 r. – 69. rocznica drugiej masowej wywózki Polaków na Sybir. Uroczysta msza św. w kościele garnizonowym św. Jerzego.

31 sierpnia 2008 r. – uroczystości z okazji 28. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w Łodzi. Sybiracy z pocztem sztandarowym uczestniczyli we mszy św. w kościele Najświętszego Serca Jezusowego, po której nastąpił przemarsz pod Pomnik-Krzyż, znajdujący się przed kościołem Podwyższenia Świętego Krzyża. Tu były okolicznościowe wystąpienie oraz składanie kwiatów.

1 września 2008 r. – udział delegacji łódzkich Sybiraków z pocztem sztandarowym w uroczystości uczczenia ofiar II wojny światowej, która odbyła się pod Pomnikiem Chwały Żołnierzy Armii Łódź.

28 października 2008 r. – w sali obrad Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Piotrkowskiej 104 odbyło się wręczenie Krzyży Zesłańców Sybiru oraz Odznak Honorowych Sybiraka (Antoni Galiński – IPN; Piotr Wojtczak – XXXV LO).

29 października 2008 r. – pogrzeb Anastazji Kumoter – najstarszej Sybiraczki Oddziału Łódzkiego (103 lata).

3 listopada 2008 r. – spotkanie z władzami miasta, kierownictwem IPN i Narodowego Banku Polskiego w ramach uroczystości obchodów Święta Niepodległości i promocji okolicznościowych monet, wyemitowanych z tej okazji przez NBP. Uczestnicy spotkania otrzymali pamiątkowy banknot 10-złotowy.

7 listopada 2008 r. – spotkanie w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 9 im. Polskich Olimpijczyków, ul. Żabia.

10 listopada 2008 r. – otwarcie wystawy w Muzeum Tradycji Niepodległościowych, poświęconej 90. rocznicy odzyskania państwowości przez Polskę.

10 listopada 2008 r. – uroczystość na skwerze im. Związku Strzeleckiego „Strzelec” pod pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego z udziałem Prezydenta RP, Lecha Kaczyńskiego. Uczestniczyli w niej m.in.: metropolita łódzki ks. abp Władysław Ziśka, prawosławny biskup piotrkowski Paisjusz, wojewoda łódzki Jolanta Chelmińska, prezydent Łodzi Jerzy Kropiwnicki, parlamentarzyści, przedstawiciele samorządu lokalnego oraz setki łódzian.

11 listopada 2008 r. – wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości. Uroczysta msza święta, odprawiona w intencji Ojczyzny w bazylice archikatedralnej w Łodzi. Liturgii przewodniczył ks. abp Władysław Ziółek, któremu towarzyszył m.in. gość z Ukrainy – ks. bp Marcjan Trofimiak, ordynariusz diecezji łuckiej na Wołyniu. Do łódzkiej katedry przybyli przedstawiciele władz wojewódzkich na czele z wojewodą Jolantą Chełmińską, parlamentarzyści, przedstawiciele samorządów wszystkich szczebli, w tym marszałek województwa łódzkiego – Włodzimierz Fisiak i prezydent Łodzi – Jerzy Kropiwnicki. Dopisali kombatancki, a także delegacje organizacji oraz stowarzyszeń społecznych i młodzieżowych, instytucji, placówek oświatowych, członkowie partii politycznych, żołnierze, policjanci, strażacy i strażnicy miejscy – w asyście licznych pocztów sztandarowych.

12 listopada 2008 r. – spotkanie w XXXV LO im. Króla Stefana Batorego.

15 listopada 2008 r. – spotkanie w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 9 im. Komisji Edukacji Narodowej w Łodzi, al. Politechniki 38.

8 lutego 2009 r. – obchody rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków na Sybir o godz. 12.30 w kościele Najświętszej Marii Panny Różańcowej w Pabianicach.

10 lutego 2009 r. – msza św. w Zgierzu, godz. 17.00.

24 lipca 2009 r. – obchody 90. rocznicy powstania Policji w Łodzi.

1 sierpnia 2009 r. – 65. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego. Uroczystość na cmentarzu św. Józefa przy ul. Ogrodowej w Łodzi.

14 sierpnia 2009 r. – msza św. odpustowa w parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego, ul. Tatrzańska 111 (łódzcy Sybiracy z poczem sztandarowym).

15 sierpnia 2009 r. – udział delegacji łódzkich Sybiraków w obchodach Dnia Wojska Polskiego (kwiaty przy Pomniku Katyńskim i przed Grobem Nieznanego Żołnierza).

31 sierpnia 2009 r. – uroczystość z okazji rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w Łodzi.

11 listopada 2009 r. – 91. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Udział Sybiraków we mszy św. w intencji Ojczyzny, celebrowanej przez metropolitę łódzkiego ks. abp. Władysława Ziółka w archikatedrze łódzkiej. Uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza i na skwerze Związku Strzeleckiego „Strzelec”, przed pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego, gdzie kilkanaście osób odebrało z rąk prezydenta Łodzi, Jerzego Kropiwnickiego, odznaczenia państwowe przyznane przez Prezydenta RP, Lecha Kaczyńskiego. Odznaczony został m.in. nasz wiceprezes – Jerzy Ludwik Rossowski (Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski).

12 grudnia 2009 r. – odsłonięcie pomnika Ofiarom Komunizmu, pierwszego w Polsce. W uroczystościach wzięli udział m.in.: w imieniu Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego – zastępca szefa Kancelarii Prezydenta – Jacek Sasin, minister sprawiedliwości – Krzysztof Kwiatkowski, wojewoda łódzki – Jolanta Chełmińska, marszałek województwa łódzkiego – Włodzimierz Fisiak, Prezydent Miasta Łodzi – Jerzy Kropiwnicki oraz wiceprezydenci. Łódzki Związek Sybiraków reprezentowali: poczet sztandarowy i liczna delegacja.

7 lutego 2010 r. – obchody rocznicy pierwszej masowej deportacji Polaków na Sybir w kościele Najświętszej Marii Panny Różańcowej w Pabianicach.

Jerzy Ludwik Rossowski zorganizował nagrania wspomnień Sybiraków w Oddziale IPN w Łodzi. Swoje wspomnienia utrwalili: Stanisław Jacoń, Stanisław Jurkin, Mieczysław Wutke, Ryszard Michalczyk, Waldemar Neuman i Władysław Malczewski.

21 listopada 2018 r. – uroczyste podpisanie porozumienia między Wydziałem Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego a Związkiem Sybiraków Oddział w Łodzi. Dotyczy ono przekazania zasobów archiwalnych łódzkich Sybiraków społeczności akademickiej. Na tej bazie powstało tam Archiwum Sybiraków.

9 maja 2019 r. odbyła się uroczystość 30-lecia powstania odrodzonego Związku Sybiraków w Łodzi. Jej główną część stanowiła konferencja popularnonaukowa w Polsko-Amerykańskim Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Łodzi przy ul. Kamińskiego 17/19.

Inicjatorem tego wydarzenia było prezydium Związku Sybiraków Oddział w Łodzi. W przygotowaniu uroczystości aktywnie uczestniczyli członkowie Zarządu. Sala obrad, w której licznie zgromadzili się zaproszeni Goście i Sybiracy, była odświętnie udekorowana. Ponadto przy najdłuższej jej ścianie zaprezentowano na stołach wiele eksponatów – świadectwo dorobku łódzkiego Oddziału Związku Sybiraków. Z okazji jubileuszu zostało wydane bogato ilustrowane opracowanie *Trzydziestolecie Łódzkiego Odrodzonego Oddziału Związku Sybiraków w tle 90-lecia Związku Sybiraków, wyrażonego w obrazach*.

Przed rozpoczęciem konferencji w kuluarach dziennikarka Radia Łódź przeprowadziła krótki wywiad z Mirosławem Pejką – przewodniczącym Wojewódzkiej Rady Związku Sybiraków, Stanisławem Jurkinem – prezesem Oddziału i Adamem Szrederem – wiceprezesem Oddziału.

Po wprowadzeniu pocztu sztandarowego Związku Sybiraków Oddział w Łodzi i wysłuchaniu Hymnu Sybiraków, ks. kanonik Ryszard Olejnik, nasz kapelan, odmówił modlitwę w intencji zmarłych i żyjących Sybiraków.

Zgromadzonych powitał prezes Oddziału – Stanisław Jurkin. Na uroczystość przybyło, oprócz Sybiraków, wielu znamienitych gości: z Uniwersytetu Łódzkiego – prof. dr hab. Maciej Kokoszko (dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego), prof. dr hab. Aneta Pawłowska, prof. dr hab. Albin Głowacki i dr Wojciech Marciniak, poseł Alicja Kaczorowska, Kamil Wojtysiak – przedstawiciel wojewody łódzkiego, Mariusz Goss – przedstawiciel Prezydenta Miasta Łodzi, mjr Arkadiusz Kiedrzyński – przedstawiciel Dowódcy 9. Łódzkiej Brygady Obrony Terytorialnej, ppor. Małgorzata Zajac – przedstawicielka Komendy Wojewódzkiej Policji; z Zarządu Regionu Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność” – Waldemar Krenc i Ireneusz Wach. Swoją obecnością zaszczytili nas ponadto: Barbara Kukulska – prezes Zjednoczenia Polskiego w Johannesburgu, Julitta Rosa – dyrektor ZSG-T im. Sybiraków w Łodzi, Janusz Moos – dyrektor Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Artur Ossowski z IPN w Łodzi, Mirosław Pejka z Rady Wojewódzkiej Związku Sybiraków, Jarosław Olbrychowski prezes Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939 r. w Łodzi”, Krzysztof Łomiński – nauczyciel XXXIII LO im. Armii Krajowej w Łodzi, Joanna Cwonda-Kustosik – nauczycielka Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. S. Staszica w Zgierzu.

Zaproszeni Goście złożyli życzenia łódzkim Sybirakom. Wpłynęły listy gratulacyjne na ręce prezesa Stanisława Jurkina z okazji jubileuszu 30-lecia Związku Sybiraków Oddział w Łodzi od: wojewody łódzkiego, Prezydenta Miasta Łodzi, dyrektora Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Dowódcy 9. Łódzkiej Brygady Obrony Terytorialnej, prezesa Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939 r.” w Łodzi.

Następnie Stanisław Jurkin udekorował 12 osób Odznaką Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków.

W dalszej części uroczystości zebrani wysłuchali jedenastu tematycznych referatów, omawiających historię i dorobek organizacji. Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Albin Głowacki. Jego opracowanie nosiło tytuł: *Na straży prawdy i pamięci. 30 lat dokonań środowiska łódzkich Sybiraków*. Wszystkie wypowiedzi referentów prezentujemy w niniejszym wydawnictwie.

Na zakończenie spotkania wręczono Barbarze Kukulskiej medal 90-lecia powstania Związku Sybiraków.

Po obiedzie zebrani przybyli na cmentarz Zarzew w Łodzi, gdzie usytuowany jest Symboliczny Grób Sybiraków. Zapalili tam znicze, złożyli kwiaty i po krótkiej modlitwie udali się pod pomnik Ofiarom Komunizmu przy al. Anstadta w Łodzi.

Na tym uroczyste obchody 30-lecia reaktywowania łódzkiego Oddziału Związku Sybiraków dobiegły końca.